

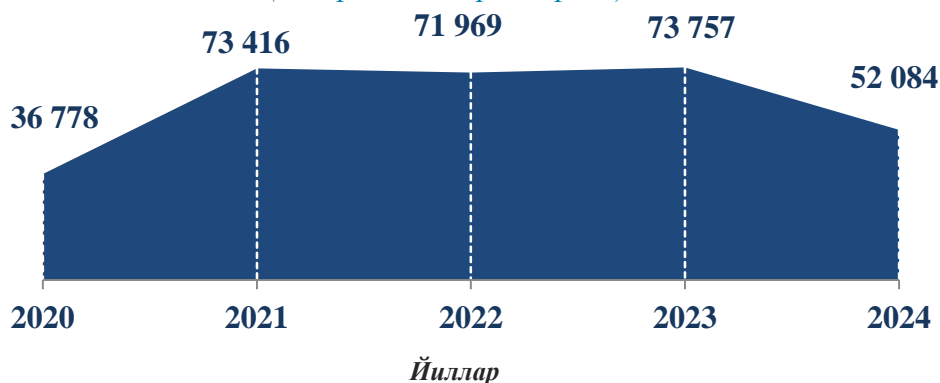
XVII. ҲУҚУҚБУЗАРЛИК

1- БЎЛИМ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА РЎЙХАТГА ОЛИНГАН ЖИНОЯТЛАР Сони

Ўзбекистон Республикаси Ички ишлар вазирлиги маълумотларига кўра, 2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида республика бўйича рўйхатга олинган жиноятларнинг умумий сони 52 084 тани ташкил этган¹⁾. Бу 2023 йилнинг мос даврига нисбатан 29,4 % га, 2021 йилнинг мос даврига эса 29,1 % камайишни кўрсатади. Ушбу даврда жиноятлар сони 10 минг кишига нисбатан 13,9 та, 2021 йилнинг шу даврида 21,1 та, 2022 йилда 20,0 та ва 2023 йилда 20,2 та бўлган.

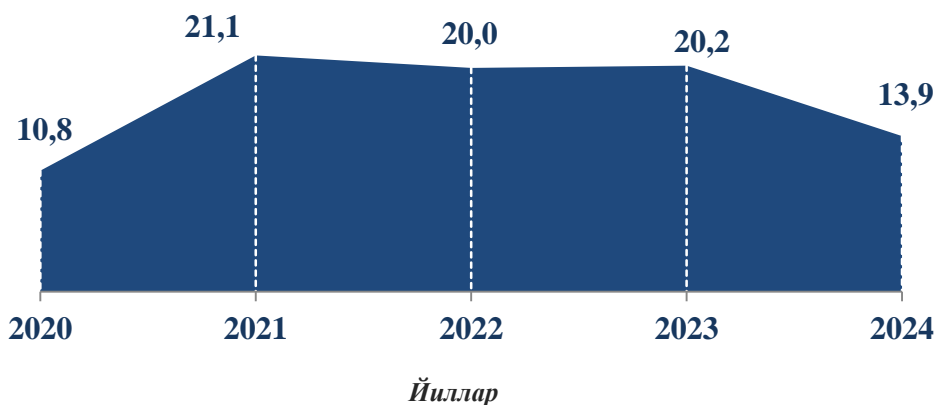
Жиноятлар сони динамикаси

(январь-сентябрь, бирлик)



Жиноятлар даражаси динамикаси

(январь-сентябрь, 10 минг аҳолига нисбатан, ҳолатлар)



Жиноят – жиноят қонунинда назарда тутилган ижтимоий хавfli қилмиш (ҳаракат ёки ҳаракатсизлик). Муайян қилмишини жиноят деб ҳисоблаш масаласи ҳар бир давлатда ўзининг ижтимоий тузуми, аҳолининг турмуш тарзи, миллий хусусиятлари, урф-одатлари, анъаналарига мувофиқ халқаро ҳуқуқ меъёрлари эътиборга олинган ҳолда ҳал этилади.

¹⁾ Шундан 495 та ҳолат Ўзбекистон Республикаси Транспортда жамоат хавфсизлигини таъминлаш департаменти (ТЖХТД) томонидан қайд этилган.

2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида жиноятчиликнинг 10 минг аҳолига нисбатан энг юқори даражаси Тошкент шаҳрида – 36,9 та қайд этилган бўлса, Тошкент вилоятида – 20,3 та, Фарғона вилоятида – 17,0 та, Сирдарё вилоятида – 15,2 та, Навоий вилоятида – 14,2 та ва Наманган вилоятида – 12,6 та жиноятчилик ҳолатлари кузатилди.

Энг кам жиноят даражаси Қорақалпоғистон Республикаси (8,4 та), Сурхондарё (7,6 та), Қашқадарё (8,1 та), Самарқанд (9,7 та) ва Жиззах (9,8 та) вилоятларида аниқланган. Шунингдек, Хоразм вилояти жиноятчилик даражаси бўйича охириги ўринни эгаллаб, 10 минг аҳолига нисбатан 7,0 та жиноят ҳолати қайд этилган.

Жиноятлар даражаси ҳудудлар кесимида

(январь-сентябрь, 10 минг аҳолига нисбатан, жиноятчилик ҳолатлари)



Мустақиллик йилларида Ўзбекистонда ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш ва жиноятчиликка қарши курашиш бўйича кенг қамровли чора-тадбирлар амалга оширилди, бу эса ҳуқуқ-тартиботини таъминлашда ижобий натижаларга эришиш, мамлакатда жиноятчилик билан боғлиқ вазиятни сезиларли даражада яхшилаш имконини берди.

Жиноят даражаси – жиноятнинг мутлақ кўрсаткичларда (маълум бир ҳудудда маълум вақтда содир қилинган жиноятлар сони), нисбий миқдор (10 минг ёки 100 минг аҳолига нисбатан содир этилган жиноятлар сони) билан ўлчаниладиган жиноятчиликнинг миқдорий белгисидир.

Жиноятлар ўз хусусияти ва ижтимоий хавфлилиқ даражасига кўра: ижтимоий хавфи катта бўлмаган; унча оғир бўлмаган; оғир ва ўта оғир жиноятларга бўлинади.

Жиноятлар динамикаси таҳлилига кўра ўта оғир жиноятлар сони 3 739 тани ташкил этиб, 20,1 % га ошган бўлса, оғир жиноятлар 36,1 % га, унча оғир бўлмаган жиноятлар 35,2 % га ва ижтимоий хавфи кам бўлмаган жиноятлар сони эса 26,9 % га камайди

Жиноятлар динамикаси

(январь-сентябрь, бирлик)



Ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятларга қасддан содир этилиб, қонунда уч йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиши тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар, шунингдек, эҳтиётсизлик оқибатида содир этилиб, қонунда беш йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиши тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар киради.

Унча оғир бўлмаган жиноятларга қасддан содир этилиб, қонунда уч йилдан ортиқ, лекин беш йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиши тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар, шунингдек, эҳтиётсизлик оқибатида содир этилиб, қонунда беш йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум қилиши тарзидаги жазо назарда тутилган жиноятлар киради.

Оғир жиноятларга қасддан содир этилиб, қонунда беш йилдан ортиқ, лекин ўн йилдан кўп бўлмаган муддатга озодликдан маҳрум қилиши жазоси назарда тутилган жиноятлар киради.

Ўта оғир жиноятларга қасддан содир этилиб, қонунда ўн йилдан ортиқ муддатга озодликдан маҳрум қилиши ёхуд умрбод озодликдан маҳрум қилиши жазоси назарда тутилган жиноятлар киради.

2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида ҳудудлар бўйича энг кўп жиноятлар Тошкент шаҳрида (11 417 та), Фарғона (7 027 та), Тошкент (6 286 та) ва Наманган (3 937 та) вилоятларида, энг ками эса – Сирдарё (1 405 та) Жиззах (1 504 та) ва Хоразм (1 408 та) вилоятларида қайд этилган.

Ўзбекистон Республикасида ҳудудлар бўйича қайд этилган жиноятлар
(2024 йил январь-сентябрь, бирлик)



Ўтган йилнинг мос даврига нисбатан жиноятлар сони барча ҳудудларда камайган. Хусусан, Тошкент шаҳрида (3 278 тага), Фарғона (2 598 тага) ва Тошкент (2 411 тага) вилоятларида камайиш қайд этилган.

Ўзбекистон Республикасида жиноятларнинг хавф даражаси бўйича улуши
(2024 йил январь-сентябрь, жамига нисбатан улуши % да)



2021 йилнинг январь-сентябрь ойларида жиноятлар сони 73 416 та қайд этилган бўлса, 2024 йилнинг мос даврида бу кўрсаткич 52 084 тани ташкил этди. Сўнгги тўрт йил давомида (2021-2024 йиллар январь-сентябрь ойлари) қайд этилган жиноятлар сони 21 332 тага ёки 29,1 % га камайгани кузатилди. Шу билан бирга, 2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида 2023 йилнинг мос даврига нисбатан 29,4 % га, 2022 йилнинг мос даврига нисбатан эса 27,6 га камайган.

Ўзбекистон Республикасида ўта оғир жиноятлар, ҳудудлар кесимида
(2024 йил январь-сентябрь, бирлик)



2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятлар орасида Тошкент шаҳри – 22,0 %, Фарғона вилояти – 15,2 % ва Тошкент вилояти – 12,5 % билан етакчи ўринни эгаллаб турибди.

Унча оғир бўлмаган жиноятлар Тошкент шаҳри – 15,7 %, Тошкент – 13,4 % ва Фарғона вилоятида – 12,7 % қайд этилган. Шу билан бирга, энг паст кўрсаткичлар Қорақалпоғистон Республикасида (3,6 %) ва Хоразм вилоятида (3,1 %) қайд этилди.

Оғир жиноятлар орасида Тошкент шаҳри – 26,0 %, Фарғона – 12,4 % ва Тошкент вилоятлари – 10,3 % етакчилик қилмоқда. Кичик улушлар Жиззах вилоятида – 2,9 %, Хоразм вилоятида – 2,5 %, шунингдек, Сирдарё вилоятида – 2,4 % ва Қорақалпоғистон Республикасида – 2,8 % дан тўғри келди.

Ўта оғир жиноятлар бўйича ҳам Тошкент шаҳри – 29,0 %, Самарқанд вилояти – 10,3 %, Тошкент вилояти – 10,3 % ва Фарғона вилояти – 8,5 % билан етакчилик қилмоқда. Кам нисбатлар эса Сирдарё вилояти – 3,5 %, Жиззах вилоятида – 2,1 %, ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида – 2,8 % қайд этилди.

Ўта оғир жиноятларнинг асосий қисми Тошкент шаҳрида – 1 086 та, Самарқанд – 386 та, Тошкент – 386 та, Фарғона – 316 та, Андижон – 250 та, Наманган – 217 та, Хоразм – 201 та ва Сурхондарё вилоятларида – 186 та жиноятлар содир этилган. Нисбатан кам ҳолатлар Жиззах (78 та) ва Навоий (72 та) вилоятларида ҳамда Қорақалпоғистон Республикасида (103 та) кузатилди.

**Барча хизмат йўналишлари бўйича рўйхатга олинган жиноятларнинг
худудлар кесимида сони**
(2024 йил январь-сентябрь, бирлик)

	Жами*	улардан:			
		ижтимоий хавфи катта бўлмаган жиноятлар	унча оғир бўлмаган жиноят- лар	оғир жиноят- лар	ўта оғир жиноят- лар
Ўзбекистон					
Республикаси	52 084	23 886	12 377	12 082	3 739
Қорақалпоғистон Республикаси	1 705	819	441	342	103
вилоятлар:					
Андижон	3 612	1 572	900	890	250
Бухоро	2 454	1 114	568	632	140
Жиззах	1 504	569	503	354	78
Қашқадарё	2 925	1 364	837	563	161
Навоий	1 551	615	473	391	72
Наманган	3 937	1 947	890	883	217
Самарқанд	4 144	1 817	1 043	898	386
Сурхондарё	2 214	915	603	510	186
Сирдарё	1 405	574	416	286	129
Тошкент	6 286	2 992	1 661	1 247	386
Фарғона	7 027	3 642	1 576	1 493	316
Хоразм	1 408	527	379	301	201
Тошкент ш.	11 417	5 246	1 948	3 137	1 086
ТЖХТБ	495	173	139	155	28

* Барча хизмат йўналишлари бўйича рўйхатга олинган жиноятлар

Қонунчиликка кўра, жиноятлар иқтисодиёт соҳасидаги, тинчлик ва хавфсизликка қарши, ҳарбий хизматни ўташ тартибига қарши, ҳокимият, бошқарув ва жамоат бирлашмалари органларининг фаолият тартибига қарши, шахсга қарши, жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига қарши, экология соҳасидаги жиноятлар бўлимларига ажратилади.

Рўйхатга олинган жиноятларнинг аксарияти иқтисодиёт соҳасидаги жиноятлар – 36,2 %, жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига қарши жиноятлар иккинчи ўринда – 35,7 %, шу билан бир қаторда шахсга қарши жиноятлар – 19,1 %, шунингдек, ҳокимият, бошқарув ва жамоат бирлашмалари органларининг фаолияти тартибига қарши жиноятлар – 8,3 % ни ташкил этди.

Шунингдек, тинчлик ва хавфсизликка қарши жиноятлар – 0,3 %, экология соҳасидаги жиноятлар – 0,2 % га етди.

Жиноятларнинг умумий таснифи

(январь-сентябрь)

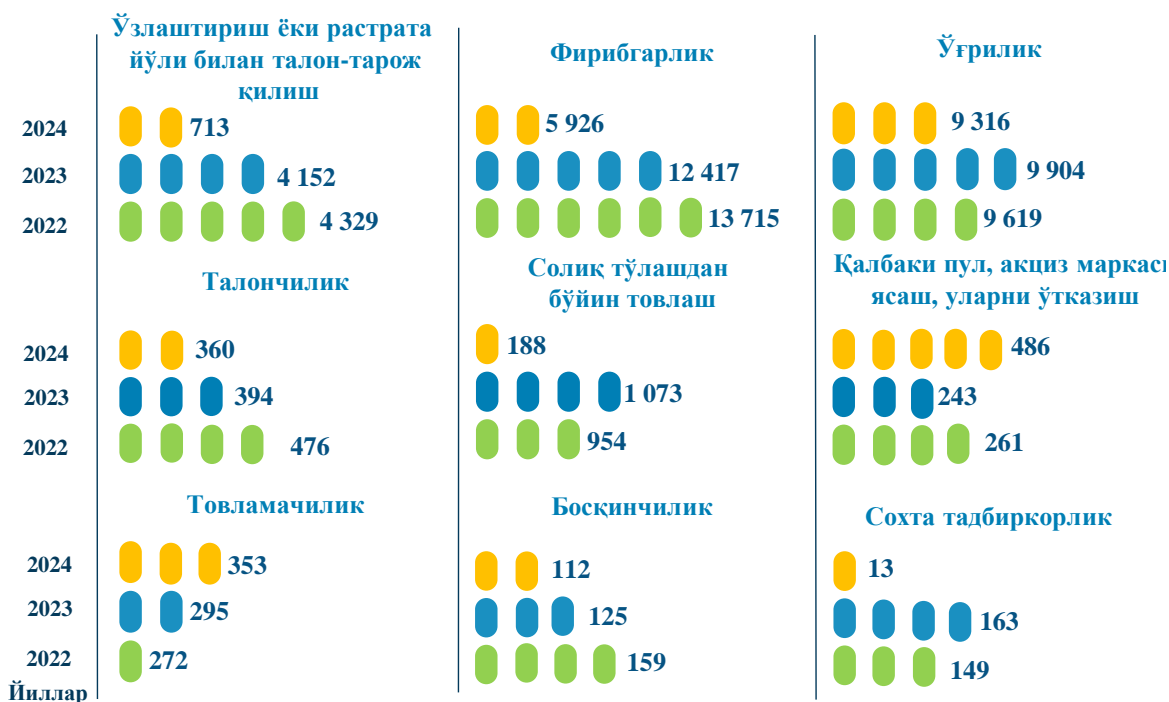


Ўзбекистон Республикасининг Жиноят кодексига кўра, иқтисодий соҳадаги жиноятлар ўзгаларнинг мулкани ўғирлаш, иқтисодиёт асосларига қарши жиноятлар, иқтисодий фаолият соҳасидаги жиноятларга бўлинади. Тинчлик ва хавфсизликка қарши жиноятлар тинчликка қарши жиноятлар ва инсоният хавфсизлиги, мамлакатга қарши жиноятларга бўлинади. Шахсга қарши жиноятлар ҳаётга, соғликка қарши, жинсий эркинликка қарши, оилага, ёшларга ва маънавиятга қарши, эркинлик, шаъни ва кадр-қимматига қарши, фуқароларнинг конституциявий ҳуқуқ ва эркинликларига қарши жиноятларга бўлинади. Давлат органлари, бошқарув ва жамоат бирлашмалари фаолияти тартибига қарши жиноятларга бошқарув тартибига ва одил судловга қарши жиноятлар киради.

Мамлакатимизда аниқланган иқтисодий соҳадаги жиноятлар орасида ўғрилик – 52,9 % ни, фирибгарлик – 29,4 % ни, талончилик – 1,9 % ни, ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тарож қилиш – 3,8 % ни, босқинчилик – 0,6 % ни ташкил этди.

Иқтисодий соҳада қайд этилган жиноятлар сони динамикаси

(январь-сентябрь, бирлик)

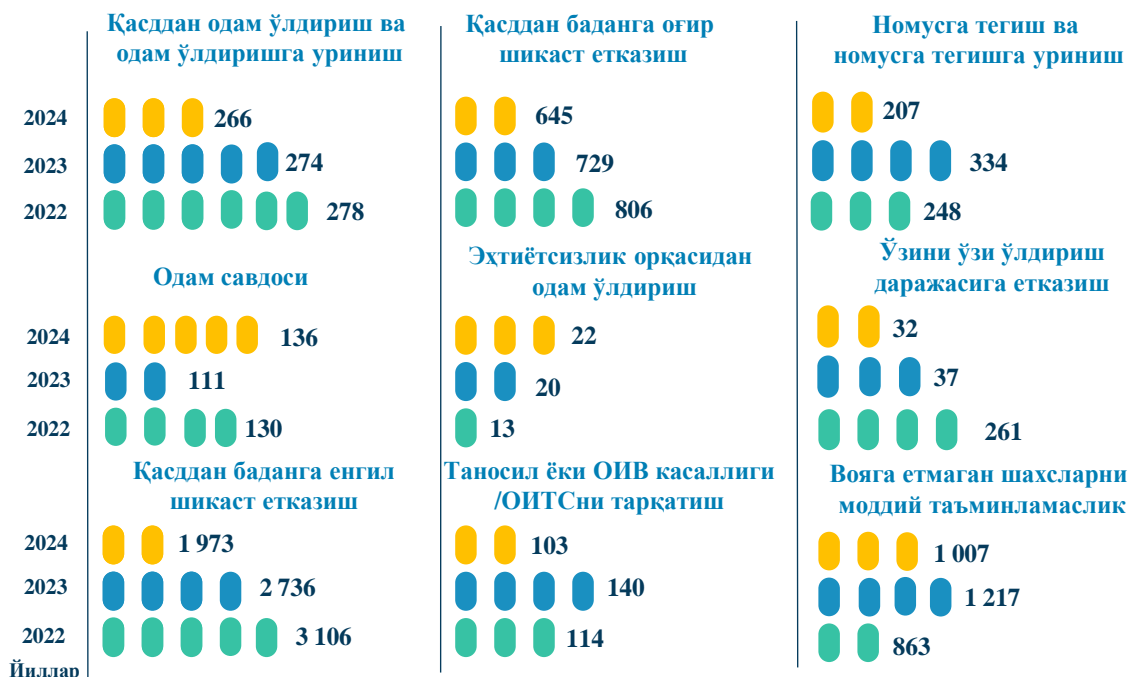


2024 йилнинг январь-сентябрь ойлари якунларига кўра иқтисодий жиноятлар ичида жами 5 926 та фирибгарлик (алдаш ёки ишончни суиистеъмол қилиш йўли билан ўзганинг мулкани ёки ўзганинг мулқига бўлган ҳуқуқни қўлга киритиш) (31,4 %), 9 316 та ўғрилик (ўзганинг мол-мулкани яширин равишда талон-торож қилиш) (49,3 %), 713 та ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тарож қилиш (3,8 %), 188 та солиқ тўлашдан бўйин товлаш (1,0 %), 360 та талончилик (1,9 %), 353 та товламачилик (1,9 %), 486 та қалбаки пул, акциз маркалари ёки қимматли қоғозлар ясаш, уларни ўтказиш (2,6 %), 112 та босқинчилик (ўзганинг мол-мулкани талон-торож қилиш мақсадида ҳужум қилиб, ҳаёт ёки соғлиқ учун хавфли бўлган зўрлик ишлатиб ёхуд шундай зўрлик ишлатиш билан қўрқитиб содир этиш) (0,6 %), 162 та электр, иссиқлик энергияси, газ, водопроводдан фойдаланиш қоидаларини бузиш (0,9 %), 280 та этил спирти, алкогольли маҳсулот ва тамаки маҳсулотини қонунга хилоф равишда ишлаб чиқариш ёки муомалага киритиш (1,5 %), 62 таси нодавлат тижорат ташкилотда ёки бошқа нодавлат ташкилотда мансабдор шахслар томонидан ўз ваколатларини суиистеъмол қилиш (0,3 %) ва бошқа турдаги жиноятларни ташкил этди.

Мамлакатимизда аниқланган шахсга қарши жиноятлар орасида қасддан баданга енгил шикаст етказиш – 19,1 %, қасддан баданга ўртача оғир шикаст етказишга – 15,0 %, вояга етмаган ёки меҳнатга лаёқатсиз шахсларни моддий таъминлашдан бўйин товлаш – 10,5 % ни ташкил этди.

Шахсга қарши қайд этилган жиноятлар сони динамикаси

(январь-сентябрь, бирлик)



2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида 2023 йилнинг мос даврига нисбатан қуйидаги жиноят турлари камайган: қасддан баданга енгил шикаст етказиш – 27,9 % га, номусга тегиш ва номусга тегишга уриниш – 38,0 % га, қасддан одам ўлдириш ва одам ўлдиришга уриниш – 3,6 % га, қасддан баданга оғир шикаст етказиш (ҳаёт учун хавфли бўлган қасддан баданга оғир шикаст етказиш натижасида кўриш, сўзлаш, эшитиш қобилиятини йўқотиш) 11,5 % га, камайди.

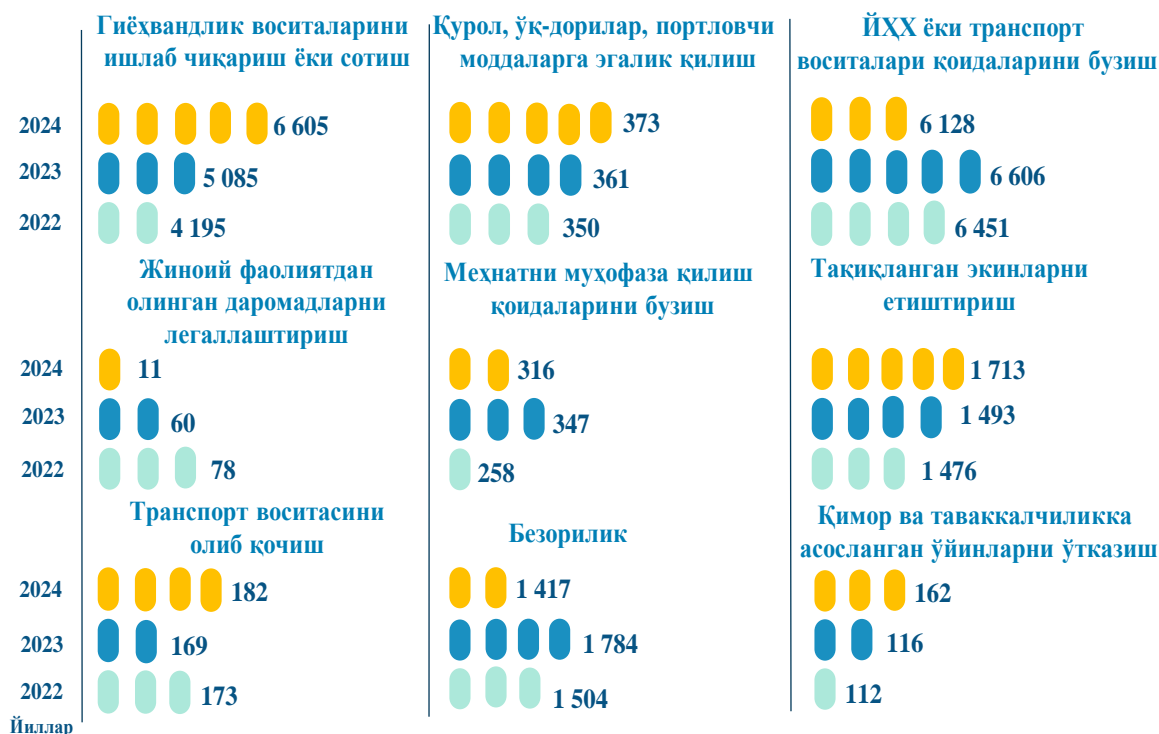
Жиноятларнинг қуйидаги турлари бўйича ўсиш қайд этилди: одам савдоси – 22,5 % га, эҳтиётсизлик орқасидан одам ўлдириш – 10,0 % га ўсган.

Босқинчилик – ҳаёт ва соғлиқ учун хавфли зўравонлик қўллаш ёки шундай зўравонлик қилиш таҳдиди билан бировнинг мулкни ўзгарилаш мақсадида қилинган ҳужум (Ўзб.Респ. ЖК 164-модда).

Талончилик – ўзганинг мулкни очiqдан-очiq ўзгарилаш (Ўзб.Респ. ЖК 166-модда).

Мамлакатимизда аниқланган жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига қарши жиноятлар орасида гиёҳвандлик воситаларини тайёрлаш ёки сотиш – 35,5 %, йўл ҳаракати хавфсизлиги ёки транспорт воситаларидан фойдаланиш қоидаларини бузиш – 32,9 %, безорилик – 7,6 % ни ташкил этди.

Жамоат хавфсизлиги ва жамоат тартибига қарши жиноятлар сони динамикаси
(январь-сентябрь, бирлик)



2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида 2023 йилнинг худди шу даврига нисбатан жиноятларнинг қуйидаги турлари: гиёҳвандлик воситаларини тайёрлаш ёки сотиш – 29,9 % га, қимор ва таваккалчиликка асосланган бошқа ўйинларни ташкил этиш ҳамда ўтказиш – 39,7 % га ва транспорт воситаларини ўғрилаш – 7,7 % га, тақиқланган экинларни етиштириш – 14,7 % га ўсди.

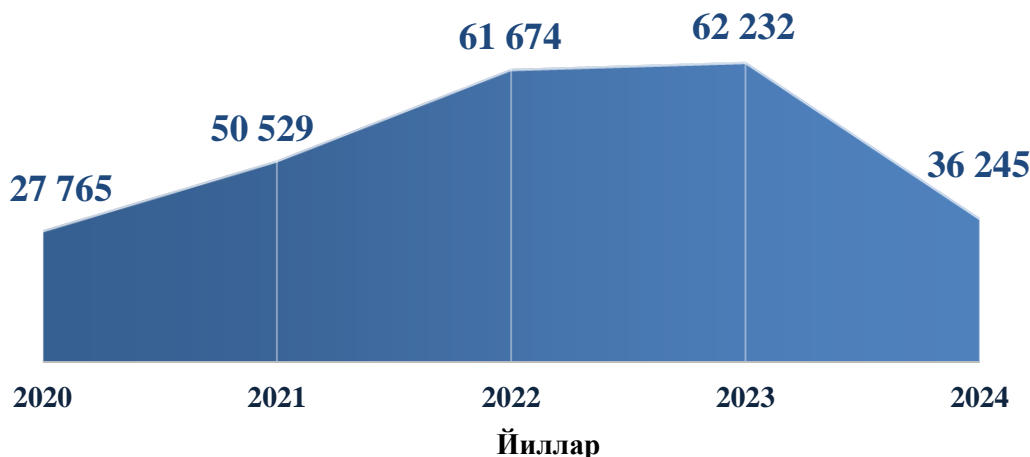
Безорилик – 26,6 % га, йўл ҳаракати хавфсизлиги ёки транспорт воситаларидан фойдаланиш қоидаларини бузиш – 7,2 % га, меҳнатни муҳофаза қилиш қоидаларини бузиш – 8,9 % га, даромадларни легаллаштириш, яъни мулк жиноий фаолият натижасида топилган бўлса, мулкка айлантириш ёхуд алмаштириш йўли билан унинг келиб чиқишига қонуний тус бериш – 81,7 % га камайди.

Безорилик – безорилик, яъни жамиятда юриш-туриш қоидаларини қасддан менсимаслик, уриш-дўппослаш, баданга энгил шикаст етказиш ёки ўзганинг мулкига шикаст етказиш ёхуд нобуд қилиш анча зарар етказиш билан боғлиқ ҳолда содир этиш (Ўзб.Респ. ЖК 277-модда).

2-БЎЛИМ. ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ЖИНОЯТ СОДИР ЭТГАН ШАХСЛАР Сони

Белгиланган даврда жиноят содир этган шахсларнинг умумий сони 36 245 нафарга етди. Шу жумладан, уларнинг 5,4 % ини вояга етмаганлар ташкли этса. ҳуқуқбузарлик содир этган аёлларнинг улуши 12,2 % ҳолатида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикасида жиноят содир этган шахслар сони динамикаси (январь-сентябрь, киши)



2024 йил январь-сентябрь ойларида ўтган йилнинг шу даврига нисбатан жиноят содир этган шахслар сони 25 987 нафарга ёки 41,8 % га камайган.

Ўзбекистон Республикасида жиноят содир этган шахсларнинг сони ҳудудлар кесимида (2024 йил январь-сентябрь, киши)



Жиноят содир этган шахслар – ҳуқуқни муҳофаза қилиши органлари томонидан расман рўйхатга олинган, уларга нисбатан жиноят иши қўзғатилган шахслардир.

Энг кўп жиноят содир этган шахслар Тошкент шаҳар (6 228 нафар), Фарғона (5 062 нафар) ва Тошкент (4 636 нафар) вилоятларида қайд этилган. Энг кам кўрсаткич Хоразм (935 киши) ва Сирдарё (1 068 киши) вилоятларида, шунингдек, Қорақалпоғистон Республикасида – 1 239 киши қайд этилган.

Жиноят содир этган шахсларни ҳар 100 минг аҳолига нисбатан таҳлил қилганда Тошкент шаҳри – 203,0 минг киши, Тошкент – 150,8 минг, Фарғона – 123,7 минг, Сирдарё – 116,0 минг, Наманган – 101,1 минг, Навоий – 102,8 минг, Бухоро – 81,2 минг, Андижон – 76,0 минг, Самарқанд – 70,6 минг ва Жиззах вилоятлари – 76,6 минг киши ҳисобида устунлик қилмоқда.

Худудлар кесимида жинси бўйича жиноятлар содир этган шахслар
(2024 йил январь-сентябрь, киши)

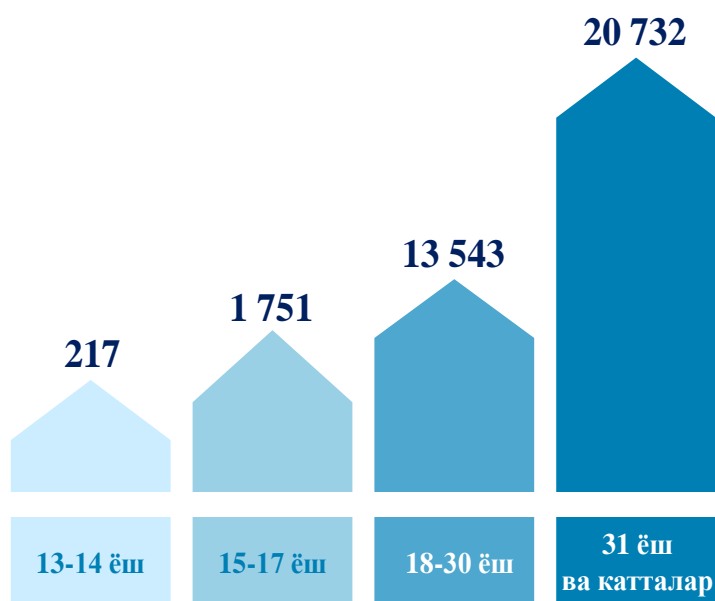


2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида жиноят содир этган аёлларнинг умумий сони 4 424 нафарни ташкил этди. Жиноят содир этган аёллар сонини таҳлил қилиш, худудларда энг юқори даражада Тошкент шаҳрида – (771 нафар аёл), Фарғона – (653 нафар аёл) ва Тошкент вилоятларида – (456 нафар аёл) қайд этилганлигини кўрсатди. Паст кўрсаткичлар Сирдарё (100 нафар аёл), Хоразм (104 нафар аёл) ва Жиззах (127 нафар аёл) вилоятларида, шунингдек, Қорақалпоғистон Республикасида (144 нафар аёл) қайд этилган.

Шу билан бир қаторда, эркак жиноятчилар сони 31 821 кишига етди. Эркак жиноятчиларнинг юқори даражаси Тошкент шаҳрида – 5 457, Фарғона вилоятида – 4 409 ва Тошкент вилоятида – 4 180 нафарни ташкил этди.

2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида жиноят содир этганларнинг ёши бўйича таҳлили шуни кўрсатадики, қайд этилган ҳуқуқбузарларнинг умумий сонидан энг катта улушни 31 ёш ва ундан катта ёшдаги фуқаролар – 57,2 % (20 734 нафар)ни ташкил этса, 18-30 ёш – 37,4 % (13 543 киши), 15-17 ёшлилар орасида кичик нисбатлар – 4,8 % (1 751 киши), 13-14 ёшлилар – 0,6 % (217 киши)дан иборат.

Жиноят содир этган шахсларнинг ёши бўйича тақсимланиши
(2024 йил январь-сентябрь, киши)



Жиноят турлари бўйича жиноят содир этганларнинг сони асосий қисми қасдан одам ўлдириш ва одам ўлдиришга уриниш – 170 та, қасдан баданга оғир шикаст етказиш – 555 та, номусга тегиш ва номусга тегишга уриниш – 207 та, ўғрилиқ – 5 953 та, талончилик ва босқинчилик – 506 та, фирибгарлик – 2 858 та, товламачилик – 319 та, безорилик – 1 730 та, ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тарож қилиш – 486 та ва порахўрлик – 897 тани ташкил этган.

Шундан, жиноят турлари бўйича 31 ёш ва ундан катта ёшдагилар орасида асосан ўғрилиқ – 12,4 % (5 953 тадан 2 571 та), фирибгарлик – 8,6 % (2 858 тадан 1 777 та). 18-30 ёшли ҳуқуқбузарлар орасида ўғрилиқ – 18,4 % (5 953 тадан 2 492 та), фирибгарлик – 7,5 % (2 858 тадан 1 018 та), безорилик – 6,7 % (1 730 тадан 901 та)ни ташкил этган. 15-17 ёшлилар орасида энг кўп ўғрилиқ 42,0 % (5 953 тадан 736 та), талончилик ва босқинчилик 7,6 % (506 тадан 105 та), безорилик – 11,6 % (1 751 тадан 203 та)ни ташкил этди. 13-14 ёшлилар ўртасида энг кўп ўғрилиқ – 70,0 % (5 953 тадан 152 та), ҳамда безорилик – 11,1 % (217 тадан 24 та) содир этилган.

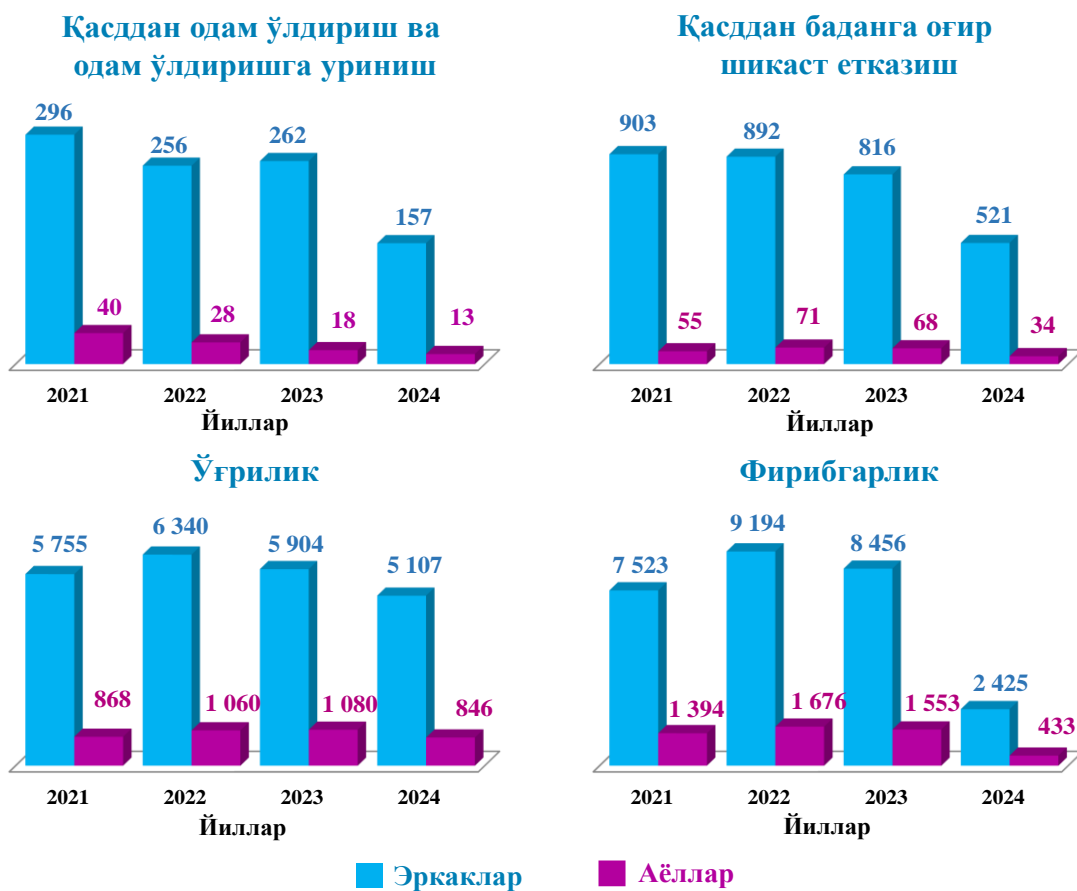
Жиноят содир этган шахсларнинг жиноят турлари бўйича ёш таркиби
(2024 йил январь-сентябрь, киши)

Жиноят турлари бўйича	Жами	улардан ёши бўйича:			
		13-14 ёш	15-17 ёш	18-30 ёш	31 ёш ва катталар
қасддан одам ўлдириш ва одам ўлдиришга уриниш	170	-	5	57	108
қасддан баданга оғир шикаст етказиш	555	5	57	239	254
номусга тегиш ва номусга тегишга уриниш	207	2	15	94	96
ўғрилиқ	5 953	152	736	2 492	2 573
талончилик ва босқинчилик	506	6	105	261	134
фирибгарлик	2 858	-	63	1 018	1 777
товламачилик	319	-	37	183	99
безорилиқ	1 730	24	203	901	602
ўзлаштириш ёки растрата йўли билан талон-тарож қилиш	486	-	3	102	381
порахўрлик	897	-	1	240	656

Жиноят содир этган шахсларнинг жинси ва жиноят тури бўйича тақсимланиши бўйича турлари, қасддан одам ўлдириш ва одам ўлдиришга уриниш жинояти бўйича 170 тадан 157 таси эркаклар, 13 таси эса аёлларни ташкил этган. 2023 йилга нисбатан эркаклар ўртасида 40,5 % га, аёллар ўртасида 27,8 % га камайган. Қасддан баданга оғир шикаст етказиш 555 тадан 521 таси эркаклар, 34 таси аёлларни ташкил қилган, 2023 йилга нисбатан эркакларда 36,2 % га, аёлларда 50,0 % га камайган.

Ўғрилиқ жинояти бўйича 5 953 тадан 5 107 таси эркаклар, 846 таси аёлларни ташкил этган. 2023 йилга нисбатан эркаклар ўртасида 13,5 % га, аёллар ўртасида 21,7 % га камайган. Фирибгарлик жинояти бўйича 2 858 тадан 2 425 таси эркаклар, 433 таси аёлларни ташкил этган. 2023 йилга нисбатан эркаклар ўртасида 71,3 % га, аёллар ўртасида 72,1 % га камайган.

Жиноят содир этган шахсларнинг жинси ва жиноят тури бўйича тақсимланиш динамикаси
(январь-сентябрь, киши)

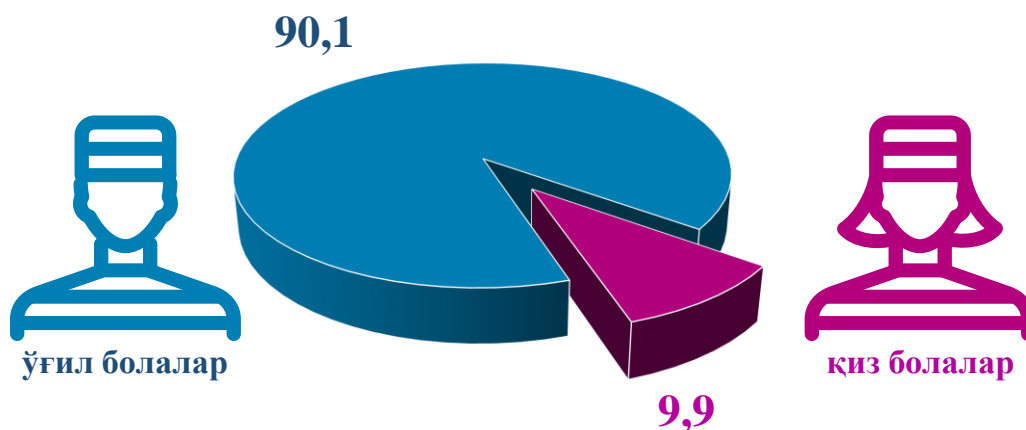


2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида вояга етмаганлар орасида аниқланган жиноят содир этган шахслар сони таҳлили шуни кўрсатдики, уларнинг сони 2023 йилнинг шу даврига нисбатан 434 кишига камайган.

Ҳаракатсизлик – шахснинг норматив ҳужжатларда бажариши шарт қилиб белгиланган муайян ҳаракатларни бажармасликда ифодаланган ижтимоий хавфли, онгли ва сушт хулқ-атвори.

2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида ҳуқуқбузарлик содир этган вояга етмаганлар сони 1 968 нафарни ташкил этиб, уларнинг умумий сонидан 5,4 % ини ташкил этди. Таҳлиллар вилоятлар бўйича вояга етмаганлар ўртасида содир этилган жиноятларнинг 9,9 % ини (195 нафар) қиз болалар томонидан содир этилганини қайд этди.

Жиноят содир этган вояга етмаганларнинг жинси бўйича тақсимланиши
(2024 йил январь-сентябрь, жамига нисбатан улуши % да)



Вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар динамикаси
(январь-сентябрь, киши)



2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида 2023 йилнинг шу даврига нисбатан жиноят содир этганлиги аниқланган вояга етмаганлар сони 18,1 % га, 2022 йилнинг январь-сентябрь ойларига нисбатан эса 4,9 % га камайган. Жиноят содир этган вояга етмаганларнинг энг кўп улуши Тошкент шаҳрига (365 киши), Фарғона (364 киши), Наманган (215 киши) ва Тошкент вилоятларига (185 киши) тўғри келган. Шу билан бирга, Хоразм (27 нафар), Жиззах (28 нафар) ва Сирдарё (24 нафар) вилоятларида энг кам ҳуқуқбузарлик содир этган вояга етмаганлар қайд этилган.

Вояга етмаган шахс – ўн саккиз ёшга тўлмаган шахс.

2024 йил январь-сентябрь ойларида вояга етмаган шахслар 888 та ўғрилик, 227 та безорилик, 63 та фирибгарлик, 111 та талончилик ва босқинчилик, 62 та қасддан баданга оғир шикаст етказиш, 37 та товламачилик, 5 та қасддан одам ўлдириш жиноятларини содир этган.

**Жиноят содир этган вояга етмаганларнинг ҳудудлар
бўйича тақсимланиши**
(2024 йил январь-сентябрь, киши)



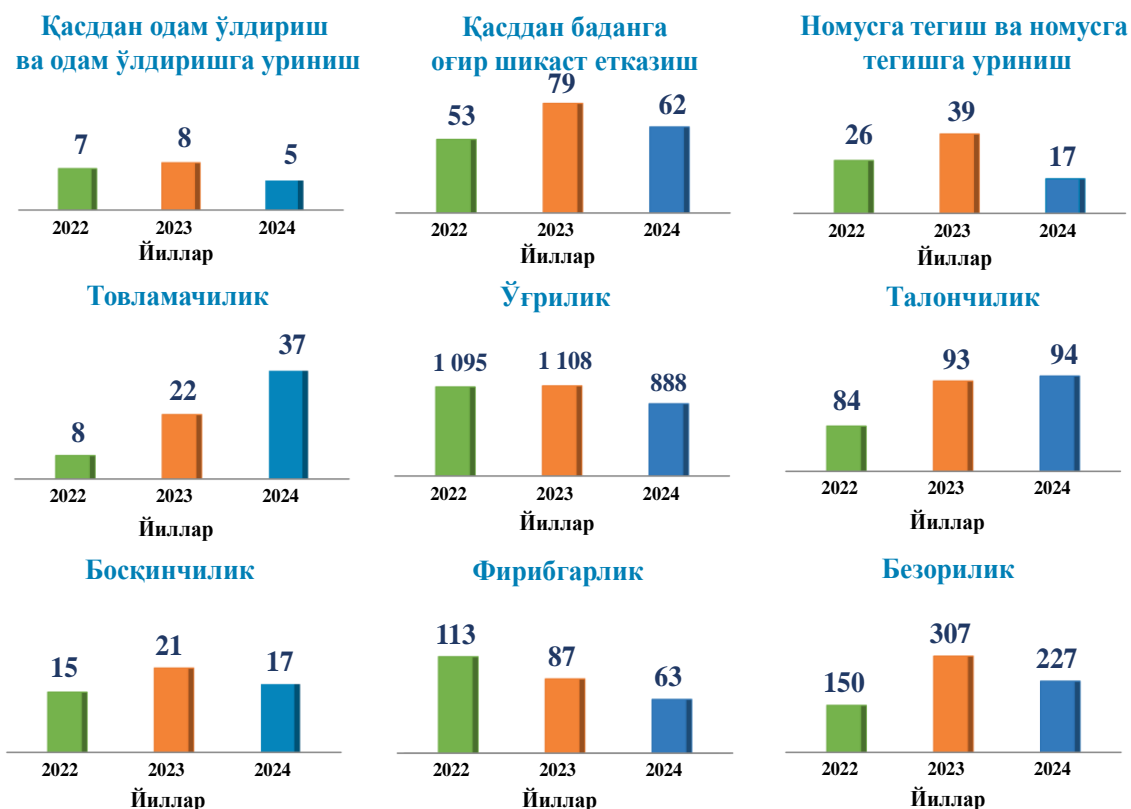
Фарғона вилоятида жиноят содир этганлиги аниқланган вояга етмаганлар ичида ўғил болалар энг кўп кузатилмоқда, 327 нафар – бу вилоятда умумий сонининг 6,5 % , кейин Тошкент шаҳрида – 322 нафар (шаҳардаги ҳуқуқбузарлар умумий сонининг 18,2 % и), Наманган вилоятида – 188 нафар (10,6 %), Тошкент вилоятида – 167 нафар (9,4 %). Вояга етмаган қизлар ўртасида Фарғона вилояти – 37 нафар, Наманган вилояти – 27 нафар, Тошкент ва Андижон вилоятларида – 18 нафарни ташкил этиб, устунлик қилмоқда. Тошкент шаҳрида жиноят содир этган вояга етмаган қизлар сони 43 тани ташкил этди.

Номусга тегиш – зўрлик ишлатиб, қўрқитиб ёки жабрланувчининг оғизлигидан фойдаланиб, жинсий алоқа қилиш (Ўзб.Респ. ЖК 118-модда).

Номусга тегишга уриниш жинсий алоқа билан яқунланмайдиган номусга тегишга уринишдир. Бироқ, уринишнинг ўзи жиноят ҳисобланади.

Вояга етмаганлар томонидан содир этилган жиноятлар бўйича 2024 йилнинг январь-сентябрь ойларида 2023 йилнинг шу даврига нисбатан жиноятларнинг қуйидаги турларида камайиш ҳолатлари қайд этилди: босқинчилик – 19,0 %, ўғрилик – 19,9 %, фирибгарлик – 27,6 %, қасддан баданга оғир шикаст етказиш – 21,5 %, ва безорилик – 32,6 %. Жиноятларнинг қуйидаги турлари бўйича ўсиш ҳолатлари қайд этилди: товламачилик – 68,2 %, талончилик – 1,1 % ва гиёҳванд воситалари ёки психотроп моддалар ўтказиш мақсадини кўзлаб қонунга хилоф равишда тайёрлаш, олиш, сақлаш ва бошқа ҳаракатлар қилиш, шунингдек, уларни қонунга хилоф равишда ўтказиш – 35,0 % га.

Турлари бўйича жиноят содир этган вояга етмаган шахслар
(январь-сентябрь, киши)



Бундан ташқари, 2024 йил январь-сентябрь ойларида вояга етмаганлар ўртасида 54 та гиёҳвандлик воситаларини ишлаб чиқариш ёки сотиш, 92 та транспорт воситалари ҳаракати ёки улардан фойдаланиш хавфсизлиги қоидаларини бузиш, 5 та қалбаки пул, акциз маркаси ёки қимматли қоғозлар ясаш, уларни ўтказиш ҳолатлари аниқланган.

Статистик кўрсаткичларга изоҳлар

Рўйхатга олинган жиноят – ҳуқуқни муҳофаза қилувчи органлар томонидан аниқланган ва расман ҳисобга олинган, жиноят қонунчилигида назарда тутилган ижтимоий хавфга эга хатти-ҳаракатдир.

Жиноятларни таснифлаш – жиноятлар ўз хусусияти ва ижтимоий хавфлилик даражасига кўра: ижтимоий хавфи катта бўлмаган; унча оғир бўлмаган; оғир; ўта оғир жиноятларга бўлинади (Ўзб.Респ. ЖК 15-модда).

Товламачилик – яъни жабрланувчи ёки унинг яқин кишиларига зўрлик ишлатиш, мулкка шикаст етказиш ёки уни нобуд қилиш ёхуд жабрланувчи учун сир сақланиши лозим бўлган маълумотларни ошкор қилиш билан кўрқитиб, ўзгандан мулкни ёки мулкрий ҳуқуқни топширишни, мулкрий манфаатлар беришни ёхуд мулкрий йўсиндаги ҳаракатлар содир этишни талаб қилиш ёхуд жабрланувчини ўз мулки ёки мулкка бўлган ҳуқуқини беришга мажбур қиладиган шароитга солиб кўйиш (Ўзб.Респ. ЖК 165-модда).

Қасдан баданга оғир шикаст етказиш – содир этилаётган пайтда ҳаёт учун хавфли бўлган қасдан баданга оғир шикаст етказиш натижасида кўриш, сўзлаш, эшитиш қобилиятини йўқотиш ёхуд бирон аъзонинг ишдан чиқиши ёки унинг фаолияти тамоман йўқолишига, рухий ҳолатининг бузилишига ёки соғлигининг бошқача тарзда бузилишига, умумий меҳнат қобилиятининг ўттиз уч фоизидан кам бўлмаган қисмининг доимий йўқолишига ёки ҳомиланинг тушиши ёхуд баданнинг тузалмайдиган даражада хунуқлашишига сабаб бўлишидир (Ўзб.Респ. ЖК 104-модда).

Пора олиш – яъни давлат органи, давлат иштирокидаги ташкилот ёки фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи мансабдор шахси томонидан шахсан ёки воситачи орқали моддий бойликларни амалга оширганлиги ёки бажармаганлиги учун моддий манфаатлар олиши ёки уларни била туриб қонунга хилоф равишда олиши, мансабдор шахс ўз хизмат мавқеидан фойдаланган ҳолда қилиши керак бўлган ёки қилиши мумкин бўлган муайян пора берувчининг манфаатларини кўзлаб ҳаракатни амалга ошириш (Ўзб.Респ. ЖК 210-модда).

Ноқонуний экинларни етиштириш – маълум бир мамлакат ёки минтақада қонун билан тақиқланган ўсимлик экинларини етиштириш. Бу гиёҳванд ўсимликларни етиштиришни ўз ичига олиши мумкин. Ноқонуний экинларни етиштириш жиноят ҳисобланади ва қоидабузарликнинг оғирлигига қараб жарима, ҳибсга олиш ва ҳатто қамоққа олиш билан жазоланиши мумкин.

Жиноий фаолиятдан олинган даромадларни легаллаштириш (ёки жиноий даромадларни легаллаштириш) – ноқонуний йўл билан олинган пул маблағларини инвестиция қилиш, кўчириш ёки қонуний манбаларга ўтказиш йўли билан қонуний кўринишдаги фондларга айлантириш жараёни.